

Karar Sayısı : 2000/373

25/2/1998 tarihinde Ankara'da imzalanan ve 1/2/2000 tarihli ve 4524 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan ekli "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Malezya Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma"nın onaylanması; Dışişleri Bakanlığı'nın 22/2/2000 tarihli ve EİGY-III-1010 sayılı yazısı üzerine, 31/5/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 6/3/2000 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Süleyman DEMİREL
CUMHURBAŞKANI

Bülent ECEVİT

Başbakan

D. BAHÇELİ

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

H. H. ÖZKAN

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

M. C. ERSÜMER

Enerji ve Tabii Kay. Bak. ve Başb. Yrd.

R. ÖNAL

Devlet Bakanı

Prof. Dr. E. ÖKSÜZ

Devlet Bakanı V.

M. KEÇECİLER

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. S. GÜREL

Devlet Bakanı

S. SOMUNCUOĞLU

Devlet Bakanı

Y. YALOVA

Devlet Bakanı

M. YILMAZ

Devlet Bakanı

Prof. Dr. R. MİRZAOĞLU

Devlet Bakanı

R. K. YUCELEN

Devlet Bakanı

H. GEMİCİ

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. UŞENMEZ

Devlet Bakanı

R. K. YUCELEN

Devlet Bakanı V.

F. UNLU

Devlet Bakanı

Prof. Dr. A. ÇAY

Devlet Bakanı

M. A. İRTEMÇELİK

Devlet Bakanı

Prof. Dr. H. S. TÜRK

Adalet Bakanı

S. ÇAKMAKOĞLU

Millî Savunma Bakanı

S. TANTAN

İçişleri Bakanı

I. CEM

Dışişleri Bakanı

S. ORAL

Maliye Bakanı

M. BOSTANCIOĞLU

Millî Eğitim Bakanı

K. AYDIN

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Doç. Dr. O. DURMUŞ

Sağlık Bakanı

Prof. Dr. E. OKSÜZ

Ulaştırma Bakanı

Prof. Dr. H. Y. GÖKALP

Tarım ve Köyişleri Bakanı

Y. OKUYAN

Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

A. K. TANRIKULU

Sanayi ve Ticaret Bakanı

M. İ. TALAY

Kültür Bakanı

E. MUMCU

Turizm Bakanı

Prof. Dr. N. ÇAĞAN

Orman Bakanı

F. AYTEKİN

Çevre Bakanı

**Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Malezya Hükümeti
Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve
Korunmasına İlişkin Anlaşma**

Bundan sonra “Akit Taraflar” olarak anılacak olan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Malezya Hükümeti;

Uzun dönem esasına dayalı ekonomik ve endüstriyel işbirliğini genişletmek ve derinleştirmek, ve özellikle bir Akit Taraf yatırımcılarının diğer Akit Tarafın ülkesindeki yatırımları için uygun şartlar oluşturmak arzusu ile;

Her iki Akit Taraf yatırımcılarının yatırımlarının korunması ve her iki Akit Tarafın ekonomik refahı amacıyla yatırımların akımının ve bireysel iş girişimlerinin teşvik edilmesi ihtiyacını kabul ederek;

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır:

MADDE 1

Tanımlar

1. İşbu Anlaşmanın amacı bakımından;

(a) “Yatırımlar” terimi, her türlü mal varlığını ve özellikle, sınırlayıcı olmayacak şekilde aşağıdakileri kapsar:

(i) taşınır ve taşınmaz mallar ile ipotek, tedbir, rehin gibi diğer aynı haklar;

(ii) hisse senetleri, sermaye hisseleri ve şirketlerin borç senetleri;

(iii) para alacakları veya mali değeri olan bir yatırım ile ilgili herhangi bir ifa alacağı;

(iv) telif hakkı, patent, ticari marka, ticari isim, endüstriyel tasarım, ticari sırlar, teknik proses ve know-how ve peştemaliyeye ilişkin hakları kapsayan fikri ve sınai mülkiyet hakları;

(v) Akit Tarafların her birinin ülkesinde doğal kaynakları araştırma, çıkarma ve kullanma dahil olmak üzere kanunen veya sözleşme ile tanınan iş imtiyazları.

(b) “Hasılatlar” terimi, bir yatırımdan elde edilen ve özellikle, sınırlayıcı olmayacak şekilde kar, faiz, sermaye kazancı, temettü, royalti veya ücreti içerir.

(c) “Yatırımcı” terimi:

(i) (1) Türkiye Cumhuriyeti bakımından; yurürlükteki mevzuatına göre Türk vatandaşlığını haiz olan herhangi bir gerçek kişiyi;

(2) Malezya bakımından; yurürlükteki mevzuatına göre Malezya vatandaşlığını haiz olan veya Malezya’da sürekli mukim olan herhangi bir gerçek kişiyi;

(ii) bu Akit Tarafın yurürlükteki mevzuatına uygun olarak ticaret ve/veya yatırım faaliyetinde bulunmak amacıyla kurulmuş veya teşekkül etmiş şirketler, ortaklıklar, tröstler, iş ortaklıkları, teşkilatlar, birlikler ve teşebbüsler gibi tüzel kişileri.

(d) “Ülke” terimi;

(i) Türkiye Cumhuriyeti için, Türkiye Cumhuriyeti'nin ülkesi, Türkiye Cumhuriyeti kanunlarının uygulandığı tüm alanı olduğu kadar, uluslararası hukuka uygun olarak Türkiye Cumhuriyeti'nin egemenlik haklarını kullandığı sahile kıyısı olan deniz alanlarını,

(ii) Malezya için, tüm Malezya Federasyonu'nu kapsayan kara ülkesini, karasularını, onun deniz yatağını ve yeraltını ve üzerindeki hava sahasını kapsar.

(e) “Serbestçe kullanılabilen para” yatırımın yapıldığı esas parayı veya uluslararası işlemlerde ödeme yapmak için yaygın olarak kullanılan ve uluslararası belli başlı döviz piyasalarında yaygın olarak alınıp satılan diğer para paraları ifade etmektedir.

2. (a) Paragraf 1 (a)'da tanımlanan “yatırım” terimi yalnızca Akit Tarafların kanunlarına ve nizamlarına uygun olarak yapılan tüm yatırımları ifade eder.

(b) Varlıkların yatırım şeklindeki herhangi bir değişiklik, bu değişikliğin aslen yatırıma dönüştürülen varlık açısından, eğer varsa, verilecek onaya tezat teşkil etmemesi şartıyla, bu varlıkların yatırım olarak sınıflandırılmasına engel teşkil etmez.

MADDE 2

Yatırımların Teşviki ve Korunması

1. Her bir Akit Taraf, diğer Akit Tarafın yatırımcılarını kendi ülkesinde sermaye yatırımı yapmaları için kendi kanunlarına ve nizamlarına uygun olarak teşvik edecek ve uygun şartlar yaratacaktır.

2. Her bir Akit Tarafın yatırımcılarının yatırımlarına her zaman eşit muamele sağlanacak ve diğer Akit Tarafın ülkesinde tam ve yeterli koruma ve güvenlikten istifade edecektir.

MADDE 3

En Ziyaade Müsaadeye Mazhar Millet Hükümleri

1. Akit Taraflardan herhangi birinin yatırımcıları tarafından diğer Akit Tarafın ülkesinde gerçekleştirilen yatırımlar, herhangi bir üçüncü ülke yatırımcılarınca gerçekleştirilen yatırımlara verileden daha az elverişli olmayan, adil ve eşit muameleye maruz kalacaktır.

2. Bu Anlaşmanın herhangi bir üçüncü Devlet yatırımcılarına izin verileden daha az elverişli olmayan koşulların garanti edilmesiyle ilgili hükümleri bir Akit Tarafın diğerinin (Akit Tarafın) yatırımcılarına;

(a) Akit Taraflardan herhangi birinin taraf olduğu veya olabileceği halihazırda yapılmış ya da gelecekte yapılacak gümrük birliği veya serbest ticaret bölgesi, ortak pazar, parasal birlik veya benzeri uluslararası anlaşma veya bölgesel işbirliğinin diğer şekilleri; ya da makul bir zamanın içinde bu tip bir birlik veya bölgenin oluşturulmasına ya da süresinin uzatılmasına öncülük edecek şekilde tasarlanmış bir anlaşmanın kabulü ya da;

(b) tamamen ya da esas olarak vergilendirmeye ilişkin herhangi bir uluslararası anlaşma ya da düzenleme veya tamamen ya da esas olarak vergilendirmeye ilişkin herhangi bir dahili mevzuattan kaynaklanan; herhangi bir muamele, tercih ya da ayrıcalığın faydalarını diğer Akit Taraf yatırımcılarına sunmakla yükümlü olduğu anlamında yorumlanamaz.

MADDE 4

Kayıplar için Tazminat

Yatırımları bir savaş veya diğer silahlı çatışma, ihtilal, ulusal bir zaruret durumu, ayaklanma, isyan veya kargaşa sebebiyle diğer Akit Tarafın ülkesinde zarara uğrayan Akit Taraflardan birinin yatırımcıları, diğer Akit Tarafça eski hale getirme, tazmin, telafi ya da diğer çözümlerle ilgili olarak, herhangi bir üçüncü devlet yatırımcılarına sonraki Akit Tarafça izin verilenden daha az elverişli olmayan bir muameleye tabi tutulacaktır.

MADDE 5

Kamulaştırma

Akit Taraflardan hiçbiri, aşağıda belirtilen şartlar dışında, diğer Akit Tarafın bir yatırımcısının yatırımlarına karşı herhangi bir kamulaştırma ya da devletleştirme önlemi almaz.

(a) kanuni veya kamu yararı için ve yürürlükteki hukuk çerçevesinde alınmış tedbirler;

(b) ayrımcı olmayan tedbirler;

(c) söz konusu tedbirlere zamanında, yeterli ve etkin tazminat için koşullar eşlik edecektir. Böyle bir tazminat, el koyma işleminin kamu tarafından öğrenilmesinden hemen önceki gerçek piyasa değerine tekabül edecektir. Bu gibi bir piyasa değeri uluslararası olarak kabul edilmiş uygulama ve yöntemlere uygun olarak belirlenecek ya da, bu gibi bir piyasa değeri belirlenemediğinde Akit Taraflar arasında karşılıklı olarak mutabık kalınabilecek bu gibi makul bir miktarda olacak ve bu miktar serbestçe kullanılabilen paralarla Akit Taraftan serbestçe transfer edilecektir. Tazminatın ödenmesinde herhangi bir makul olmayan gecikme, bu gibi bir oran kanun tarafından düzenlenmiyorsa her iki tarafça üzerinde mutabık kalınan, cari olan ticari oranda bir faizi gerektirecektir.

MADDE 6

Yatırımların İadesi

1. Her bir Akit Taraf, kanunları ve nizamları çerçevesinde, makul olmayan gecikme olmaksızın, serbestçe kullanılan herhangi bir para birimiyle aşağıdakilerin transferine izin verecektir:

(a) net kârlar, kâr payları, royalti bedelleri, teknik yardım ve teknik ücretler, faiz ve diğer cari hasılatlar, diğer Akit Tarafın yatırımcılarının herhangi bir yatırımından doğan kazançlar,

(b) diğer Akit Tarafın yatırımcılarınca yapılan herhangi bir yatırımın tamamının veya bir kısmının tasfiyesinden elde edilen kazançlar,

(c) bir Akit Taraf yatırımcılarınca diğer Akit Tarafın yatırımcılarına verilen ve her iki Akit Tarafça yatırım olarak tanınan kredilerin geri ödemesinde kullanılan bedeller,

(d) diğer Akit Tarafın ülkesinde bir yatırımla ilgili olarak istihdam edilen bir Akit Tarafın yatırımcılarının net kazançları ve diğer tazminatlar.

2. İşbu Maddenin 1'inci paragrafındaki transfere uygulanabilir döviz kuru, havale zamanında geçerli döviz kuru olacaktır.

3. Akit Taraflar, işbu Maddenin 1'inci paragrafında sözüedilen transferlere, herhangi bir üçüncü Devletin yatırımcılarının yatırımlarından kaynaklanan transferlere gösterilen muamele kadar elverişli muamelede bulunmayı taahhüt eder.

MADDE 7

Bir Akit Taraf ile Diğer Akit Tarafın Bir Yatırımcısı Arasındaki

Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Akit Taraflardan biri ile diğer Akit Tarafın bir yatırımcısı arasında ortaya çıkan ve aşağıdakileri içeren ihtilaflar:

(a) o Akit Taraf ile diğer Akit Tarafın yatırımcısı arasında, böyle bir yatırımcının bir yatırımı ile ilgili olarak yürürlüğe girebilecek herhangi bir yükümlülük,

(b) böyle bir yatırımcının bir yatırımı ile ilgili olarak bu Anlaşmayla tanınan ya da yaratılan herhangi bir hakkın ihlali iddiası,

dostça danışma ve müzakere yoluyla çözümlenecektir.

2. Böyle bir uyuşmazlık, uyuşmazlığın yazılı bildirim tarihinden itibaren altı ay içinde, dostça çözümlenemezse; yatırımcı uyuşmazlığı aşağıdaki mercilere sunabilir:

a) ülkesinde yatırım yapılmış olan Akit Tarafın hukukuna göre yetkili mahkeme; veya

b) uzlaştırma veya tahkim yoluyla çözümlenmesi için, Washington'da 18/3/1965 tarihinde imzaya açılan, Devletler ile Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesi çerçevesinde, Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü için Uluslararası Merkez (bundan sonra "Merkez" olarak anılacak)

3. Her bir Akit Taraf:

(a) Merkez'in Genel Sekreteri veya uzlaştırma komisyonu veya onun tarafından kurulan tahkim heyeti, uyuşmazlığın Merkez'in yargılama yetkisi içinde olmadığına karar vermedikçe; veya

(b) diğ er Akit Taraf bir tahkim heyeti tarafından verilen bir karara uyma ya da itaat etme konusuna başarısız olmadıkça;

tahkime sunulmuş herhangi bir uyuşmazlık için diplomatik yollara başvurmayacaktır.

MADDE 8

Akit Taraflar Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

1. İşbu Anlaşmanın yorumlanması ve uygulanmasıyla ilgili Akit Taraflar arasındaki uyuşmazlıklar mümkün olduğunca diplomatik kanallardan çözümlenecektir.

2. Eğer Akit Taraflar arasındaki bir uyuşmazlık bu yolla çözümlenemezse, Akit Taraflardan birinin talebi üzerine, bir tahkim heyetine sunulabilir.

3. Böyle bir heyet, her bir dava için aşağıdaki şekilde oluşturulacaktır. Tahkim talebinin alınmasından itibaren iki ay içinde her bir Akit Taraf heyetin bir üyesini seçecektir. Bu iki üyenin, iki Akit Tarafın onayıyla seçtikleri bir üçüncü ülke vatandaşı, heyetin Başkanı olarak tayin edilecektir. Heyet Başkanı, diğ er iki üyenin atanma tarihinden itibaren iki ay içinde tayin edilecektir.

4. Bu Maddenin 3'üncü paragrafında belirlenen periyodlar içinde gerekli atamalar yapılamamışsa, Akit Taraflardan biri, diğ er herhangi bir Anlaşmanın olmaması halinde, Uluslararası Adalet Divanı Başkanını gerekli tayinleri yapması için davet edebilir. Eğer Başkan (Uluslararası Adalet Divanı Başkanı), Akit Taraflardan birinin vatandaşı ise veya başka bir şekilde belirtilen konularda görevini yerine getirmekten alıkonulursa Başkan Yardımcısı gerekli atamaları yapmaya davet edilecektir. Eğer Başkan Yardımcısı da Akit Taraflardan birinin vatandaşı ise veya anılan görevi yerine getirmekten alıkonulursa, Akit Taraflardan birinin vatandaşı olmayan en kıdemli Uluslararası Adalet Divanı üyesi gerekli atamaları yapmaya davet edilecektir.

5. Tahkim Heyeti kararını oy çokluğu ile alacaktır. Böyle bir karar her iki Akit Taraf için de bağlayıcı olacaktır. Her bir Akit Taraf heyetteki kendi üyesinin ve tahkim sürecinde temsilinin masraflarını karşılayacaktır; Başkanın masrafları ve kalan masraflar Akit Taraflarca eşit olarak ödenecektir. Tahkim Heyeti giderlerin daha yüksek bir oranının iki Akit Taraf tan biri tarafından ödenmesine re'sen karar verebilir ve bu karar her iki Akit Taraf için de bağlayıcı olacaktır. Heyet, kendi usulünü kendisi belirleyecektir.

MADDE 9

Halefiyet

1. Akit Taraflardan biri, gayri ticari risklere karşı bir garanti tablosu oluşturmuşsa, garantörün yatırımcının haklarına herhangi bir halefiyeti diğer Akit Tarafça tanınacaktır.
2. Garantör, yatırımcının kullanmaya yetkili olabileceği haklar dışında, herhangi diğer hakları kullanmaya yetkili olmayacaktır.
3. Bir Akit Taraf ile garantör arasındaki uyuşmazlıklar, bu Anlaşmanın 6'ncı Maddesi hükümleri çerçevesinde çözümlenecektir.

MADDE 10

Yatırımlara Uygulanma

İşbu Anlaşma, Akit Taraflardan birinin ülkesinde diğer Akit Tarafın yatırımcıları tarafından o Akit Tarafın kanunları ve nizamlarına uygun olarak yapılmış olan yatırımların yanında bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden sonra yapılmış olan yatırımlara da uygulanacaktır.

MADDE 11

Yürürlüğe Girme, Yürürlük Süresi ve Sona Erme

1. İşbu Anlaşma, Akit Tarafların Hükümetlerinin birbirlerine işbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için Anayasal gereklerin tamamlandığını bildirdikleri sonraki tarihten otuz (30) gün sonra yürürlüğe girecektir. Sonraki tarih, son bildirim mektubunun gönderildiği tarihi ifade eder.
2. Anlaşma on yıllık bir dönem için yürürlükte kalacak ve bu Maddenin üçüncü paragrafına göre sona erdirilmediği sürece yürürlükte kalacaktır.
3. Taraflardan her biri yazılı olarak diğer Tarafa bir (1) yıl öncesinden feshi ihbarda bulunarak, Anlaşmayı ilk on yıllık dönemin sonunda veya bundan sonra her an sona erdirilebilir.
4. İşbu Anlaşmanın sona erme tarihinden önce yapılan ya da gerçekleşen yatırımlarla ilgili olarak, bu Anlaşmanın diğer bütün Maddelerinin hükümleri, söz konusu sona erme tarihinden itibaren ilave bir on yıl daha yürürlükte kalacaktır.

Bu Anlaşmayı Tarafların tam yetkili temsilcileri, huzurlarında imzalamışlardır.

.....'de tarihinde, Türkçe, Bahasa Malezya ve İngilizce dillerinde hepsi de asıl olarak imzalanmıştır. Yorumda farklılık olması halinde İngilizce metin esas alınacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

MALEZYA HÜKÜMETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Agreement
Between
the Government of the Republic of Turkey and
the Government of Malaysia
For the Reciprocal Promotion and Protection
of Investments

The Government of the Republic of Turkey and the Government of Malaysia, hereinafter referred to as the "Contracting Parties;"

Desiring to expand and deepen economic and industrial cooperation on a long term basis, and in particular, to create favourable conditions for investments by investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party;

Recognizing the need to protect investments by investors of both Contracting Parties and to stimulate the flow of investments and individual business initiative with a view to the economic prosperity of both Contracting Parties;

Have agreed as follows:

ARTICLE 1

Definitions

1. For the purpose of this Agreement:

- (a) "investments" means every kind of asset and in particular, though not exclusively, includes:
 - (i) movable and immovable property and any other property rights such as mortgages, liens and pledges;

- (ii) **shares, stocks and debentures of companies;**
 - (iii) **a claim to money or a claim to any performance having financial value related to an investment;**
 - (iv) **intellectual and industrial property rights, including rights with respect to copyrights, patents, trademarks, tradenames, industrial designs, trade secrets, technical processes and know-how and goodwill;**
 - (v) **business concessions conferred by law or under contract, including concessions to search for, cultivate, extract, or exploit natural resources;**
- (b) **"returns" means the amount yielded by an investment and in particular, though not exclusively, includes profits, interests, capital gains, dividends, royalties or fees;**
- (c) **"investor" means:**
- (i) (1) **with respect to the Republic of Turkey, any natural person possessing the citizenship of Turkey in accordance with its laws;**
 - (2) **with respect to Malaysia, any natural person possessing the citizenship of or permanently residing in Malaysia in accordance with its laws; or**
 - (ii) **legal entities such as corporations, partnerships, trusts, joint-ventures, organisations, associations or enterprises incorporated or duly constituted for the purpose of commercial and/or investment activities in accordance with applicable laws of that Contracting Party;**

- (d) "territory" means:
- (i) with respect to the Republic of Turkey, the territory of the Republic of Turkey including any area in which laws of the Republic of Turkey are enforced, as well as the maritime areas adjacent to the coast over which the Republic of Turkey in accordance with international law, exercises sovereign rights;
 - (ii) with respect to Malaysia, all land territory comprising the Federation of Malaysia, the territorial sea, its bed and subsoil and airspace above;
- (e) "freely usable currency" means the original currency in which the investment was made, or any other currency, all of which are widely used to make payments for international transactions and widely traded in the international principal exchange markets.
2. (a) The term "investments" referred to in paragraph 1(a) shall only refer to all investments that are made in accordance with the laws, and regulations of the Contracting Parties.
- (b) Any alteration of the form in which assets are invested shall not affect their classification as investments, provided that such alteration is not contrary to the approval, if any, granted in respect of the assets originally invested.

ARTICLE 2

Promotion and Protection of Investments

1. Each Contracting Party shall encourage and create favourable conditions for investors of the other Contracting Party to invest capital in its territory and, in accordance with its laws and regulations, shall admit such investments.

2. Investments of investors of each Contracting Party shall at all times be accorded equitable treatment and shall enjoy full and adequate protection and security in the territory of the other Contracting Party.

ARTICLE 3

Most-Favoured-Nation Provisions

1. Investments made by investors of either Contracting Party in the territory of the other Contracting Party shall receive treatment which is fair and equitable, and not less favourable than that accorded to investments made by investors of any third State.
2. The provisions of this Agreement relative to the granting of treatment not less favourable than that accorded to the investors of any third State shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the investors of the other the benefit of any treatment, preference or privilege resulting from:
 - (a) any existing or future customs union or free trade area or a common market or a monetary union or similar international agreement or other forms of regional cooperation to which either of the Contracting Parties is or may become a party; or the adoption of an agreement designed to lead to the formation or extension of such a union or area within a reasonable length of time; or
 - (b) any international agreement or arrangement relating wholly or mainly to taxation or any domestic legislation relating wholly or mainly to taxation.

ARTICLE 4

Compensation for Losses

Investors of one Contracting Party whose investments in the territory of the other Contracting Party suffer losses owing to war or other armed conflict, revolution, a state of national emergency, revolt, insurrection or riot in the territory of the latter Contracting Party shall be accorded by the latter Contracting Party treatment, as regards restitution, indemnification, compensation or other settlement, no less favourable than that which the latter Contracting Party accords to investors of any third State.

ARTICLE 5

Expropriation

Neither Contracting Party shall take any measures of expropriation or nationalization against the investments of an investor of the other Contracting Party except under the following conditions:

- (a) the measures are taken for a lawful or public purpose and under due process of law;
- (b) the measures are non-discriminatory;
- (c) the measures are accompanied by provisions for the payment of prompt, adequate and effective compensation. Such compensation shall amount to the fair market value immediately before the measure of dispossession became public knowledge. Such market value shall be determined in accordance with internationally acknowledged practices and methods or, where such fair market value cannot be determined, it shall be such reasonable amount as may be mutually agreed between the Contracting Parties hereto, and it shall be freely transferable in freely usable currencies from the Contracting Party. Any unreasonable delay in payment of

compensation shall carry an interest at prevailing commercial rate as agreed upon by both parties unless such rate is prescribed by law.

ARTICLE 6

Repatriation of Investment

- 1. Each Contracting Party shall, subject to its laws and regulations allow without unreasonable delay the transfer in any freely usable currency:
 - (a) the net profits, dividends, royalties, technical assistance and technical fees, interest and other current income, accruing from any investment of the investors of the other Contracting Party;**
 - (b) the proceeds from the total or partial liquidation of any investment made by investors of the other Contracting Party;**
 - (c) funds in repayment of loans given by investors of one Contracting Party to the investors of the other Contracting Party which both Contracting Parties have recognised as investment; and**
 - (d) the net earnings and other compensations of investors of one Contracting Party who are employed and allowed to work in connection with an investment in the territory of the other Contracting Party.****
- 2. The exchange rates applicable to such transfer in the paragraph 1 of this Article shall be the rate of exchange prevailing at the time of remittance.**
- 3. The Contracting Parties undertake to accord to the transfers referred to in paragraph 1 of this Article a treatment as favourable as that accorded to transfer originating from investments made by investors of any third State.**

ARTICLE 7

**Settlement of Investment Disputes Between
A Contracting Party And An Investor
Of The Other Contracting Party**

1. Any disputes arising between a Contracting Party and an investor of the other Contracting Party which involve:
 - (a) an obligation entered into by that Contracting Party with the investor of the other Contracting Party regarding an investment by such investor; or
 - (b) an alleged breach of any right conferred or created by this Agreement with respect to an investment by such investor, shall be resolved amicably through consultation and negotiation.

2. In the event that such a dispute cannot be settled amicably within six (6) months from the date of the written notification of such dispute, the investor may refer the dispute to either:
 - (a) the competent court of law of the Contracting Party in whose territory the investment was made; or
 - (b) the International Centre for the Settlement of Investment Disputes (hereinafter referred to as "the Centre") for settlement by conciliation or arbitration under the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States opened for signature at Washington on 18 March 1965.

3. Each Contracting Party shall not pursue through diplomatic channels any dispute referred to arbitration unless:

- (a) the Secretary-General of the Centre, or a conciliation commission or an arbitral tribunal constituted by it, decides that the dispute is not within the jurisdiction of the Centre; or
- (b) the other Contracting Party should fail to abide by or to comply with any award rendered by an arbitral tribunal.

ARTICLE 8

Settlement of Disputes Between The Contracting Parties

1. Disputes between the Contracting Parties concerning the interpretation or application of this Agreement should, if possible, be settled through diplomatic channels.
2. If a dispute between the Contracting Parties cannot thus be settled, it shall upon the request of either Contracting Party be submitted to an arbitral tribunal.
3. Such an arbitral tribunal shall be constituted for each individual case in the following way. Within two (2) months of the receipt of the request for arbitration, each Contracting Party shall appoint one member of the tribunal. Those two members shall then select a national of a third State who on approval by the two Contracting Parties shall be appointed Chairman of the tribunal. The Chairman shall be appointed within two (2) months from the date of appointment of the other two members.
4. If within the periods specified in paragraph 3 of this Article the necessary appointments have not been made, either Contracting Party may, in the absence of any other agreement, invite the President of the International Court of Justice to make the necessary appointments. If the President is a national of either Contracting Party or if he is otherwise prevented from discharging the said function, the Vice-President shall be invited to make the necessary appointments. If the Vice-President is a national of either

Contracting Party or if he too is prevented from discharging the said function, the member of the international Court of Justice next in seniority who is not a national of either Contracting Party shall be invited to make the necessary appointments.

5. The arbitral tribunal shall reach its decision by a majority of votes. Such decision shall be binding on both Contracting Parties. Each Contracting Party shall bear the cost of its own member of the tribunal and of its representation in the arbitral proceedings; the cost of the Chairman and the remaining costs shall be borne in equal parts by the Contracting Parties. The tribunal may, however, in its decision direct that a higher proportion of costs shall be borne by one of the two Contracting Parties, and this award shall be binding on both Contracting Parties. The tribunal shall determine its own procedure.

ARTICLE 9

Subrogation

1. In the event either Contracting Party establishes a guarantee scheme against non-commercial risks, any subrogation by the guarantor into the rights of the investor shall be recognised by the other Contracting Party.
2. The guarantor shall not be entitled to exercise any rights other than the rights which the investor would have been entitled to exercise.
3. Disputes between a Contracting party and the guarantor shall be settled in accordance with the provisions of Article (7) of this Agreement.

ARTICLE 10

Application to Investments

This Agreement shall apply to investments made in the territory of either Contracting Party in accordance with its laws and regulations by investors of the other Contracting Party prior to as well as after the entry into force of this Agreement.

ARTICLE 11

Entry into Force, Duration and Termination

1. This Agreement shall enter into force thirty (30) days after the later date on which the Governments of the Contracting Parties have notified each other that their constitutional requirements for the entry into force of this Agreement have been fulfilled. The later date shall refer to the date on which the last notification letter is sent.
2. This Agreement shall remain in force for a period of ten (10) years, and shall continue in force, unless terminated in accordance with paragraph 3 of this Article.
3. Either Contracting Party may by giving one (1) year's written notice to the other Contracting Party, terminate this Agreement at the end of the initial ten (10) year period or anytime thereafter.
4. With respect to investments made or acquired prior to the date of termination of this Agreement, the provisions of all of the other Articles of this Agreement shall continue to be effective for a period of ten (10) years from such date of termination.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, duly authorised thereto by their respective Governments, have signed this Agreement.

Done in duplicate atthis.....day of in Turkish, Bahasa Malaysia and the English Language, all texts being equally authentic. In case of any divergence of interpretation, the English text shall prevail.

FOR THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF TURKEY

FOR THE GOVERNMENT OF
MALAYSIA

Karar Sayısı : 2000/380

5 Kasım 1999 tarihinde Moskova'da imzalanan ekli "Türk-Rus Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu Dördüncü Dönem Toplantısı Protokolü"nun onaylanması; Dışişleri Bakanlığı'nın 2/3/2000 tarihli ve İEGY-III-1221 sayılı yazısı üzerine, 31/5/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü ve 5 inci maddelerine göre, Bakanlar Kurulu'nca 7/3/2000 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Süleyman DEMİREL
CUMHURBAŞKANI

Bülent ECEVİT

Başbakan

D. BAHÇELİ

H. H. ÖZKAN

M. C. ERSÜMER

R. ÖNAL

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

Enerji ve Tabii Kay. Bak. ve Başb. Yrd.

Devlet Bakanı

Prof. Dr. T. TOSKAY

M. KEÇECİLER

Prof. Dr. Ş. S. GÜREL

S. SOMUNCUOĞLU

Devlet Bakanı

Devlet Bakanı

Devlet Bakanı

Devlet Bakanı

Y. YALOVA

M. YILMAZ

Prof. Dr. R. MİRZAOĞLU

R. K. YÜCELEN

Devlet Bakanı

Devlet Bakanı

Devlet Bakanı

Devlet Bakanı

H. GEMİCİ

Prof. Dr. Ş. ÜŞENMEZ

R. K. YÜCELEN

F. ÜNLÜ

Devlet Bakanı

Devlet Bakanı

Devlet Bakanı V.

Devlet Bakanı

Prof. Dr. A. ÇAY

M. A.İRTEMÇELİK

Prof. Dr. H. S. TÜRK

S. ÇAKMAKOĞLU

Devlet Bakanı

Devlet Bakanı

Adalet Bakanı

Millî Savunma Bakanı

S. TANTAN

İ. CEM

S. ORAL

M. BOSTANCIOĞLU

İçişleri Bakanı

Dışişleri Bakanı

Maliye Bakanı

Millî Eğitim Bakanı

K. AYDIN

Doç. Dr. O. DURMUŞ

Prof. Dr. E. ÖKSÜZ

Prof. Dr. H. Y. GÖKALP

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Sağlık Bakanı

Ulaştırma Bakanı

Tarım ve Köy İşleri Bakanı

Y. OKUYAN

A. K. TANRIKULU

M. İ. TALAY

Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Kültür Bakanı

E. MUMCU

Prof. Dr. N. ÇAĞAN

F. AYTEKİN

Turizm Bakanı

Orman Bakanı

Çevre Bakanı

Türk-Rus Hükümetlerarası Karma Ekonomik

Komisyonu Dördüncü Dönem Toplantısı

Protokolu

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti arasında 14 Mayıs 1992 tarihinde imzalanan Ticari ve Ekonomik İşbirliği Konularında Türk-Rus Karma Ekonomik Komisyonu Kurulmasına İlişkin Anlaşma'nın 1.Maddesi uyarınca kurulan Türk-Rus Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu'nun Dördüncü Dönem Toplantısı 1-5 Kasım 1999 tarihlerinde Moskova'da yapılmıştır.

Toplantılarda Türk Heyetine Devlet Bakanı Sayın Rüştü Kazım Yücelen, Rus Heyetine ise Devlet Mülkiyeti Bakanı Sayın F.R. Gazizullin başkanlık etmiştir.

Her iki ülke heyet listeleri Ek: I ve Ek: II'de yer almaktadır.

Toplantılar vesilesiyle, Türk Heyeti Başkanı Devlet Bakanı Sayın Rüştü Kazım Yücelen, Rusya Federasyonu Ekonomi Bakanı Sayın A. Şapovalyants ve İnşaat Komitesi Başkanı A. Şamuzafarov ile görüşmelerde bulunmuştur.

Taraflar, karşılıklı anlayış ve yapıcı bir hava içinde yürütülen Komisyon Toplantısı sırasında, 7-11 Kasım 1997 tarihlerinde yapılan Üçüncü Dönem Toplantısı'ndan bu yana iki ülke arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerde kaydedilen gelişmeleri gözden geçirmişler ve çeşitli alanlarda ekonomik işbirliğinin ve ticari ilişkilerin daha da artırılması konusunda görüş alışverişinde bulunmuşlardır.

Bu itibarla, Taraflar, karşılıklı olarak gerçekleştirilen üst düzey çeşitli ziyaretlerde iki ülke arasında ticaret, enerji, sanayi, ulaştırma, haberleşme, müteahhlik, turizm, bankacılık ve diğer alanlarda, iki ülke arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi için mevcut olduğu teyid edilen imkanlardan daha fazla yararlanılması amacıyla Türkiye ile Rusya Federasyonu arasında imzalanmış olan çeşitli Anlaşma ve Protokolların uygulanması için ilave tedbirler alınması gerektiğini belirtmişlerdir.

Komisyon Toplantısı sırasında Taraflar aşağıdaki konularda mutabakata varmışlardır:

1. TİCARİ İLİŞKİLER

Taraflar, iki ülke arasındaki ticari ilişkilerin gelişimini gözden geçirmişlerdir. Taraflar, ticaret hacminde son yıllarda önemli bir aşama kaydedilmekle birlikte, 1998 ve 1999 yıllarında Türkiye'nin Rusya Federasyonu'na ihracatında önemli bir düşüş olduğuna dikkat çekerek, ticari ilişkilerin öncelikle eski seviyesine çıkarılması ve daha da artırılması için alınabilecek önlemler konusunda görüş alışverişinde bulunmuşlardır.

Doğal Gaz Hesabı

İki ülke arasındaki ticari ilişkilerin canlandırılması amacıyla, Türk tarafı, 1984 yılında imzalanmış olan Doğal Gaz Anlaşması çerçevesinde kurulmuş olan ve iki ülke ilişkilerine önemli katkılarda bulunan Doğal Gaz Hesabına yeniden işlerlik kazandırılmasını önermiş ve batı hattının modernizasyonu ve Mavi Akım projesinin gerçekleşmesi ile birlikte yapılacak ilave doğal gaz alımlarının, üzerinde mutabakata varılacak belirli bir kısmı karşılığında Türkiye'den mal ve hizmet ihraç edilmesine imkan sağlayacak, 18.9.1984 tarihli Anlaşma ile kurulmuş bulunan mekanizmaya benzer bir düzenleme yapılması imkanlarının araştırılmasına ilgi duyduğunu belirtmiştir.

Rus tarafı, Türk tarafının teklifini not etmiştir.

Rus tarafı, Türk tarafına, 18.9.1984 tarihli Anlaşma'da öngörülen Türkiye'ye sevk edilen doğal gaz karşılığı ödeme mekanizmasının günlük şartlara uygun olarak tadil eden bir Anlaşma taslağı tevdii etmiştir. Türk tarafı sözkonusu taslağı incelemek üzere almıştır.

Ticari Mekanizmalar

Türk tarafı, ayrıca, doğal gazın yanı sıra, taşkömürü, petrol gibi iki ülkenin bilahare üzerinde mutabakata varabilecekleri bazı ürünler için doğal gaz benzeri bir mekanizma kurulması imkanlarının araştırılmasını önermiştir. Rus tarafı, bu konuyu inceleyecektir.

Fuar ve Sergiler

Taraflar, fuar ve sergilerin ticari ve ekonomik ilişkilerin gelişmesindeki katkılarını dikkate alarak, Rusya Federasyonu'nun düzenli olarak İzmir Enternasyonel Fuarı ile IDEF Fuarı'na, Türkiye'nin ise Rusya'da organize edilen

çeşitli fuar ve sergilere iştirakinden duydukları memnuniyeti belirtmişler, Türk ve Rus firmalarının her iki ülkede düzenlenen, başta ihtisas fuarları olmak üzere, çeşitli tanıtım faaliyetlerine etkin ve geniş bir şekilde katılmaları yönünde teşvik etmek konusunda mutabakata varmışlardır.

Rus tarafı, Türk tarafının ilgilendiği yatırım projeleriyle ilgili olarak Türkiye’de sergiler açmayı teklif etmiş ve bu amaçla Türk tarafına bir liste tevdi edeceğini belirtmiştir.

İş Konseyi

Taraflar, kamu ve özel sektör temsilcilerinin karşılıklı olarak gerçekleştirdikleri temas ve ziyaretlerin iki ülke arasındaki işbirliğinin gelişmesinde büyük payı olduğunu vurgulamışlardır. Bu çerçevede, Türk-Rus İş Konseyi’nin faaliyetlerini başarılı bir şekilde sürdürdüğünü ifade etmişler ve İş Konseyi’nin 14-16 Ekim 1999 tarihlerinde Antalya’da düzenlenen VII. Ortak Toplantısı’nın sonuçlarından duydukları memnuniyeti belirtmişlerdir.

Taraflar, İş Konseyi’nin bölgesel tanıtım faaliyetlerinin önemine işaret ederek, bu alandaki faaliyetlerin desteklenmesi hususunda mutabık kalmışlardır.

Karadeniz Ekonomik İşbirliği (KEİ)

Taraflar, Karadeniz Ekonomik İşbirliği’nin hukuki esasını ve yapısını belirleyen Tüzüğü imzalanmasından duydukları memnuniyeti belirtmişlerdir. Taraflar, KEİ bünyesinde ticari ilişkilerin kolaylaştırılması ve ekonomik işbirliğinin geliştirilmesi için sürdürülen işbirliğinin önemini vurgulamışlar ve bu amaçla gerçekleştirilen çalışmalarda işbirliğini etkin bir şekilde devam ettirmek konusunda mutabık kalmışlardır.

Bu çerçevede, Taraflar, Karadeniz Yatırım ve Kalkınma Bankası’nın 1999 yılı Haziran ayında faaliyete geçmiş olmasının memnuniyetle not etmişler ve anılan Bankanın Karadeniz bölgesindeki ülkeler arasındaki ticari ve ekonomik faaliyetlere finansman desteği sağlanması yönünde önemli bir işlevi üstleneceğini ve bu faaliyetlere katkıda bulunacağını ifade etmişlerdir.

Serbest Bölgeler

Türk Tarafı, serbest bölgelerin iki ülke firmalarına önemli iş imkanları sunabileceği ve ticari değişimleri kolaylaştırabileceğine işaret ederek, bu alandaki

işbirliğinin geliştirilmesini önermiş ve serbest bölge mevzuatı hazırlanması konusunda Rus Tarafına her türlü yardımı sağlamaya hazır olduğunu beyan etmiştir.

Taraflar, iki ülke arasındaki sanayi ve ticari işbirliğine yapacağı olumlu etkiyi göz önünde tutarak, Karadeniz limanlarından birisinde ortak serbest ticaret bölgesi kurulması imkanlarını araştırmaya hazır olduklarını bildirmişlerdir.

Bankacılık

Taraflar, iki ülke bankaları arasındaki ilişkilerin mevcut durumunu gözden geçirmiş ve bu alanda kurulan verimli işbirliğinin daha da geliştirilmesi amacıyla ortak banka kurulması, her iki ülkede şube açılması gibi faaliyetler ile ticari bankaları arasındaki temasları teşvik etmek hususunda mutabık kalmışlardır.

Ticaret Merkezleri

Taraflar, ticari ilişkilerin uzun vadeli ve istikrarlı bir şekilde geliştirilmesinde, her iki ülkede Ticaret Merkezleri kurulmasının önemine değinerek, Moskova'da kurulması kararlaştırılan Ticaret Merkezi'nin temelini Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Sayın Bulent Ecevit'in 4-6 Kasım 1999 tarihleri arasında Rusya Federasyonu'nu ziyareti sırasında atılacak olmasını memnuniyetle kaydetmişlerdir.

Ayrıca, Taraflar, iki ülke firmalarını Türkiye'de ve Rusya Federasyonu'nda ticaret ve alışveriş merkezleri açmaları için teşvik etmeyi kararlaştırmışlardır.

Taraflar, söz konusu Ticaret Merkezleri'nin zaman içinde baval ticaretinin daha düzenli bir yapıya kavuşturulmasına katkıda bulunacağını ifade etmişlerdir.

Serbest Ticaret Anlaşması

Taraflar, Avrupa Birliği ile ilişkilerinin mevcut durumunu ele almışlar ve Rusya Federasyonu'nun AB ile ilişkileri ve Türkiye'nin Gümük Birliği çerçevesindeki taahhütleri uyarınca iki ülke arasında gelecekte bir serbest ticaret anlaşması sonuçlandırılması imkanlarının araştırılmasını kararlaştırmışlardır.

Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ)

Türk tarafı, Rusya Federasyonu'nun DTÖ'ne katılımını her platformda desteklemeye devam edeceğini vurgulamıştır. Rus tarafı, bu konudaki memnuniyetini belirtmiştir.

Eximbank Kredileri

Taraflar, 15 Aralık 1995 tarihli Hükümetlerarası Türk-Rus Protokolu uyarınca, Türkiye Cumhuriyeti tarafından Rusya Federasyonu'na tahsis edilmiş 350 milyon dolarlık yatırım kredisinin gerçekleştirilmesi ile ilgili konuları müzakere etmişlerdir.

Taraflar, bu kredi çerçevesinde toplam maliyeti 209 milyon ABD dolarlık olan dört yatırım projesinin (Moskova'da bulunan Vosstanya otel ve iş merkezinin inşaatı, Rusya Federasyonu Cumhurbaşkanlığı'nın sağlık merkezi Merkez Klinik Hastanesinin rekonstruksiyonu, Moskova, 31 nolu şehir klinik hastanesinin inşaatı ve donanımı, Chelyabinsk oblasti'teki Trekhgornyy şehrinde bulunan cihaz imalatı fabrikasında telekomünikasyon sistemlerinin üretimi) finansmanının gerçekleştirilmesinden memnuniyeti ifade etmişlerdir.

Türk tarafı, Moskova'da Vosstanya Otel ve İş Merkezi inşası ve donanımı projesi ile ilgili olarak bakiye 30 milyon dolarlık bölüme işlerlik kazandırılması için Rus tarafının teyidini beklediğini ifade etmiştir.

Rus tarafı, 15 Kasım 1997 tarihinde Vneshekonombank ve Türk Eximbank tarafından imzalanmış olan Devlet Hakkasiya Üniversitesinin inşaatı projesine ilişkin kredi anlaşmasının yurüdüğe girmemesinden duyduğu endişelerini belirtmişlerdir.

Türk tarafı, 15 Aralık 1995 tarihli borç eteleme anlaşması çerçevesinde Türk Eximbank kredilerinden vadesi geçmiş olan borçların tasfiyesinin hızlandırılmasını talep etmiştir. Taraflar, borç bakiyesinin yeniden takvime bağlanması şartlarının ve onun mal karşılığı tasfiyesi mekanizmasının, ayrıca, sözkonusu borca mahsuben verilecek olan Rus mal ve hizmetlerinin listesinin incelenmesi amacıyla görüşmelerin yapılması hususunda anlaşmışlardır.

Doğal Gaz Sevkiyatı

Taraflar, Rusya Federasyonu'ndan mevcut doğal gaz boru hattı üzerinden Türkiye'ye sevkedilmekte olan 6 milyar m³ doğal gaz miktarına ilave olarak verilecek olan doğal gaz miktarının, iki ülke Başbakanları tarafından imzalanan 9.9.1993 tarihli Protokol uyarınca, 18.9.1984 tarihli Anlaşma çerçevesinde ilgili kuruluşlarınca 10.12.1996 tarihinde imzalanan sözleşmeye uygun olarak, sözkonusu hattın geçiş kapasitesinin yükseltilmesine ilişkin programın tamamlanmasıyla birlikte 2002 yılında 8 milyar m³'e ulaşacağını memnuniyetle ifade etmişlerdir. Sözkonusu hattın ülkemize sevk edilen ilave doğal gaz miktarı 1999 yılı sonu itibariyle 3 milyar metreküpe ulaşacaktır.

Taraflar, Karadeniz altından doğal gaz boru hattı inşası suretiyle Rusya Federasyonu'ndan Türkiye'ye 16 milyar m³ doğal gaz sevki edilmesine ilişkin olarak 15.12.1997 tarihinde imzalanmış olan Hükümetlerarası Anlaşma ile ilgili kuruluşları arasında doğal gaz alım-satım sözleşmesini memnuniyetle not etmişlerdir. Söz konusu hattın doğal gaz sevkiyatının 2001 yılında başlaması gerektiğini ve 2008 yılında hattın Türkiye'ye 16 milyar metreküp doğal gaz sevki edileceğini bildirmişlerdir.

Standardizasyon, Metroloji ve Sertifikasyon

Taraflar, Rusya Federasyonu Standardizasyon ve Metroloji Devlet Komitesi (Gosstandart-Rusya) ve Türk Standardları Enstitüsünün ticarete teknik engellerin kaldırılmasını teminen ticarete konu malların belgelendirilmesi hususlarında başarılı çalışmalar yaptıklarını teyid ederler.

Taraflar, deney laboratuvarlarının karşılıklı olarak akredite edilmesi ve Türk Standardları Enstitüsünün Moskova'da, Rus Deney ve Belgelendirme Merkezinin (Rostest-Moskova) de İstanbul'da, ticarete konu ürünlerin belgelendirilmesi amacıyla temsilcilik açma işlemlerini hızlandırmak üzere ilgili kuruluşlarını görevlendirmişlerdir.

Taraflar, Türk-Rus ortaklığı olan TSE-Sojuztest Metroloji ve Kalibrasyon Ltd. Şti.'nin kalibrasyon faaliyetlerine taleplerin yoğun olduğu bölgelerde de yaygınlaştırılmasını kararlaştırmışlardır.

Taraflar, Rus Deney ve Belgelendirme Merkezi (Rostest-Moskova) ve Türk Standardları Enstitüsünün ticarete konu malların sevki öncesi muayenesi faaliyetlerini yürütmesine dair teklifler hazırlamaları ve bu hususta kamu alımlarına konu mallara öncelik vermelerini kararlaştırmışlardır.

Taraflar, iki ülke arasında ticarete teknik engellerin kaldırılması çerçevesinde yürürlüğe konulan teknik mevzuat ve standartlar konusunda bilgi ve doküman alışverişinin önemini teyid ederek, Türk Standardlar Enstitüsü ve Gosstandard-Rusya'nın yürürlükte bulunan standartlarda yapılan değişikliklerin ve yeni yayımlanmış standartların güncel ve karşılıklı olarak birbirlerine tedarik edilmesini sağlayacak gerekli tedbirleri alınması hususunda mutabakata varmışlardır.

Bosna-Hersek'in Doğal Gaz Borcu

Türk tarafı, OOO "Gazeksport" OAO "Gasprım" tarafından Bosna-Hersek'e 1996 yılında yapılmış olan doğal gaz sevkiyatından kaynaklanan 6 milyon ABD doları tutarındaki borcun Türkiye'den mal ve hizmet verilmesiyle tahsil edilmesini teklif etmiştir.

Taraflar, yetkili kuruluşlarına ilgili belgenin metni üzerinde en kısa sürede mutabakata varmaları için görev verilmesi konusunda anlaşmışlardır.

Avrupa Birliği'ne Uyum

Türk tarafı, Avrupa Birliği ile kurmuş olduğu Gümrük Birliği'nden kaynaklanan yükümlülükleri çerçevesinde, iki ülke arasında 1937 yılında imzalanmış olan Ticaret ve Seyrisefain Anlaşması'nda yer alan menşe kuralının değiştirilmesi gerektiğini bildirmiş ve bu konuda gerekli istişarelere başlanmasını talep etmiştir.

Türk tarafı, Avrupa Birliği ile oluşturulan Gümrük Birliği'nden doğan yükümlülükleri çerçevesinde, Rusya Federasyonu menşeli bazı tekstil ürünlerinin ticaretini tek taraflı olarak izlediğini belirterek, bu çerçevede, izlemenin çift taraflı olarak yapılmasına imkan sağlayacak düzenlemelerin yapılmasını talep etmiştir. Rus tarafı, Türk tarafının teklifini incelemeye söz vermiştir.

Ticari Düzenlemeler

Rus tarafı, Türk tarafının yassı demir-çelik ürünlerinin ithali konusunda yaptığı düzenlemeler ile ilgili endişesini dile getirmiş, Türk tarafı bu konuda gerekli açıklamaları yapmıştır.

Türk tarafı ayrıca, Rusya Federasyonu'nun Türkiye'deki hayvan hastalıklarını öne sürerek büyük ve küçük baş hayvan derilerinin Türkiye'ye ihracatını yasaklayan kararının Türk dericilik sektörünü olumsuz etkilediğini belirtmiştir.

II. EKONOMİK İŞBİRLİĞİ

Taraflar, ekonomik işbirliğinin ikili ilişkilerde önemli bir paya sahip olduğunu belirtmişlerdir.

Taraflar, iki ülke arasında 15 Aralık 1997 tarihinde imzalanmış olan Ticari, Ekonomik, Sınai ve Bilimsel-Teknik İşbirliğinin Geliştirilmesi Hakkında Uzun Vadeli Programa dikkat çekerek, çeşitli alanlardaki işbirliğini gözden geçirmişlerdir.

Taraflar, ilgili kuruluşlarını her iki ülkedeki sanayi ve diğer projelerin gerçekleştirilmesine katılımları için teşvik etmek hususunda anlaşmışlardır.

Taraflar, iki ülke firmalarının Türkiye’de ve Rusya Federasyonu’nda gerçekleştirdikleri müteahhütlik hizmetlerini gözden geçirmişlerdir. Taraflar, Türk firmalarının, Rusya Federasyonu’ndaki müteahhütlik projelerine katılımlarıyla birlikte, bu alanda işbirliğinin dinamik bir şekilde geliştiğini ifade etmişlerdir. Rusya Federasyonu’nda meydana gelen ekonomik kriz nedeniyle olumsuz olarak etkilenenle birlikte, Türk firmaları bu alandaki faaliyetlerini sürdürmektedir.

Rus tarafı, Rus firmalarının Türkiye’deki projelere daha aktif bir şekilde katılmasına imkan tanınmasını talep etmiştir.

Taraflar, iki ülke arasındaki ilişkilerin kalıcı ve istikrarlı bir şekilde geliştirilmesi amacıyla, iki ülke firmalarının her iki ülkede üstlenecekleri projelerin ve gerçekleştirecekleri ortak yatırımların büyük önem taşıdığına işaret etmişlerdir.

Taraflar, Müteahhütlik ve Yatırım Çalışma Grubuna, Türk ve Rus firmalarının katılımıyla her iki ülkede gerçekleştirilebilecek projelerin listesini hazırlama ve ilgili firmalarına duyurma görevinin verilmesini kararlaştırmıştır.

A- Enerji Alanında İşbirliği:

Taraflar, 15 Aralık 1997 tarihli ticari ve ekonomik işbirliği konusunda Uzun Vadeli Program ile enerji alanında işbirliği konusunda Hükümetlerarası Anlaşma ile belirlenmiş olduğu gibi, Türkiye’ye enerji kaynaklarının ve elektrik enerjisinin sevkiyatında ve gaz boru hatlarının, termik ve hidrolik tesislerin, elektrik hatlarının ve kömür ocaklarının, ortak modernizasyonu ve inşaatında çok büyük perspektifler açıldığını, yakıt ve enerji alanının işbirliğinin en önemli alanlarından biri olduğunu kabul etmişlerdir.

Taraflar, belirtilen konularda işbirliği hususunda ilgili kuruluşlarının çalışmalarının canlandırılması ve bu konuların Ortak Enerji Çalışma Grubu toplantılarında düzenli olarak gözden geçirilmesi hususunda anlaşmışlardır.

Taraflar, Rusya Federasyonu'ndaki mevcut birincil enerji kaynaklarına dayalı tesislerin (Termik Elektrik Santrali (TES), petrol rafinerisi) modernizasyonunda işbirliğine ve üçüncü ülkelerde ortak çalışmalar yapılmasına duydukları ilgiyi ifade etmişler ve bu alanda bilgi teatisi yapılması hususunda anlaşmışlardır.

Taraflar, 15.12.1997 tarihli Türkiye'ye Karadeniz Altından Doğal Gazın Sevkiyatı Hakkındaki Hükümetlerarası Anlaşma'nın yerine getirilmesinin gelişimini gözden geçirecek, Türkiye ve Rusya Federasyonu'nda gaz boru hattının kara kısımlarının inşası ile ilgili yükümlülüklerin yerine getirilmesine başlandığını, deniz kısmı ile ilgili araştırma ve mühendislik çalışmalarının yapıldığını, inşaat kontratının paraflandığını memnuniyetle not etmişlerdir. Rus tarafı gaz boru hattının deniz kısmı inşaatının finansmanı konusunda kredi anlaşması hazırlıklarının tamamlandığını ifade etmiştir.

Taraflar, "Mavi Akım" Rus gazı sevkiyatı projesinin gerçekleştirilmesi ile ilgili çalışmaların koordinasyonunun yapılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Rus tarafı, Ukrayna, Moldova, Romanya, Bulgaristan topraklarında mevcut doğal gaz boru hattının modernizasyonu ve tevsi ile ilgili çalışmaların devam ettiğini ve bu amaçla, Avrupa Kalkınma Bankası tarafından 70 milyon ABD Doları tutarında kredi temin edildiğini ifade etmiştir.

Türk tarafı da, Türkiye topraklarındaki ana gaz boru hattı sisteminin kapasitesini artırma çalışmalarının devam ettiğini belirtmiştir. Gaz boru hattının geçiş kapasitesinin 14 milyar metreküpe artırılması çalışmalarının hızlandırılması amacıyla Taraflar, Gaztransit'e ve diğer şirketlere transit ülkelerin topraklarında çalışmaların yapılabilmesi için engellerin kaldırılması konusunda etkin bir şekilde yardım sağlanması hususunda anlaşmışlardır.

15.12.1997 tarihli Hükümetlerarası Anlaşma'nın gerçekleştirilmesi çerçevesinde, Rus tarafı, batı boru hattından ilave Rus doğal gazının mutabakata varılan tarihlerde sevkiyatının kesin garanti altına alınması kaydıyla, 1400 MW kapasiteli "Denizli" Doğal Gaz Santrali inşaatı kontratı ile ilgili Rus, İsviçre ve Türk konsorsiyumu ile Türkiye Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı arasındaki görüşmelerin başlatılmasını teklif etmiştir. Türk tarafı, bu teklifi inceleyecektir.

Her iki taraf, Rus kuruluşu "Technostroyexport", "ERG" Türk firması ve batı şirketlerinin katılımıyla uluslararası konsorsiyum tarafından Çoruh nehrinde "Bayram" ve "Bağlık" HES'nin inşaatı ile ilgili görüşmeleri ve "Deriner" barajı ve HES inşaatı konularında Kasım 1997 tarihlerinde üçüncü dönem Türk-Rus

Hükümetlerarası Karına Ekonomik Komisyonu toplantısında alınan kararların yerine getirilmesindeki gelişmelerden duydukları memnuniyeti dile getirmişlerdir.

Bayram ve Bağlık projeleri ile ilgili olarak sürdürülmekte olan görüşmelerin ekonomik ve teknik koşullarının yerine getirilmesi şartıyla hızla sözleşmeye bağlanması hususunda görüş birliğine varılmıştır.

Türk tarafı, “Energomaşexport” Rus kuruluşunun da içinde olduğu konsorsiyumun “Torul” HES ve baraj inşaatı ile ilgili fiyat teklifinin kabul edildiğini bildirmiştir. Halen, konsorsiyumun vebesi olan kredinin sağlanması ve Türk Hazinesinde görüşmelere başlanması için konsorsiyundan gerekli çabaların gösterilmesi beklenmektedir.

Rus tarafı, Feke ve Menge projelerinin, tüm finansmanını sağlayacak olan OAO “BO Technostroyexport”, Tuuk şirketi ve Alman VEMB'nin oluşturacağı grup tarafından yapılması isteğini belirtmiştir. Tuuk tarafı, bu teklifi not etmiştir.

Her iki taraf, üçüncü ülkelerde çeşitli enerji tesislerinin inşaatına katılım konusunda işbirliğinde çabalarını birleştirmeye hazır olduklarını belirtmişlerdir.

Taraflar, kısa vadeli kontrat bazında mevcut elektrik hatlarından transit olarak Gürcistan elektrik şebekeleri vasıtasıyla Rusya'dan Türkiye'ye elektrik enerjisinin sevkiyatı konusunun incelenmesi hususunda mutabakata varmışlardır.

Bu çerçevede, Rusya, Türkiye ve Gürcistan enerji kuruluşları en yakın zamanda sevkiyatların ekonomik ve teknik şartlarını görüşeceklerdir.

Rus tarafı, State Unitary Enterprise, Foreign Economic Association Technopromexport şirketlerinin elektrik iletim hatları ve diğer enerji projelerinin gerçekleştirilmesine ilgi duyduklarını teyid etmiştir.

Her iki taraf, nükleer enerji konusunda Rus tarafının tecübelerini dikkate alarak, nükleer santrallarda kazaların meydana gelmesi durumunda alınacak önlemler ve bu konuda bilgi teatisi, nükleer santralların çevresel etkilerinin incelenmesi ve radyoaktif maddelerin sanayide, tıpta, tarımda kullanılması ile nükleer santrallar personeline yönelik eğitim programlarının hazırlanması ve nükleer malzemelerin yasal olmayan dolaşımının önlenmesi hususunda ilgili kurumlar arasındaki işbirliğinin geliştirilmesi için imkanların mevcut olduğunu vurgulamışlardır.

Taraflar, “Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlarla Kullanımı Alanında İşbirliği Anlaşması”nın imzalanmasını, iki ülke arasında bu alanda işbirliğinin geliştirilmesi açısından önemine işaret etmişlerdir.

Taraflar ayrıca, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti arasında “Nükleer Kazaların Erken Bildirimi”ne ilişkin Anlaşma”nın imzalanması amacıyla hazırlık çalışmalarının hızlandırılmasını ilgili kuruluşlarına tavsiye etmişlerdir.

Rus tarafı, hidrokarbon kaynaklarının arama ve üretimi ve Tuapse veya diğer petrol rafinerilerinden sevkiyatlar yoluyla Türkiye’deki elektrik santrallerinin mazot ihtiyacının karşılanması amacıyla “Rosneft” petrol şirketinin katılımıyla, ilgili olan Türk yatırımcı firmalar arasında konsorsiyum kurulması imkanlarının araştırılmasını teklif etmiştir.

Taraflar, üçüncü ülkelerde çeşitli petrol ve gaz projeleri konusunda işbirliğinin geliştirilmesi için gerekli çabayı göstermeye hazır olduklarını belirtmişlerdir.

Rus tarafı, Tuzgölü yeraltı gaz deposu inşaatı projesi üzerinde gerçekleştirme süreçlerine bakılmaksızın çalışmalarını sürdürmeye hazır olduğunu yeniden teyid etmiştir. Türk tarafı ise, bu konuda uluslararası ihale prensipleri çerçevesinde çalışmalarını yürüteceğini ifade etmiştir.

Taraflar, kömür sanayi alanında bilgi teatisinin yapılması hususunda anlaşmışlardır. Rus tarafı, inşaat ve ekipman donatımı için yatırımlar gerektiren Rastov bölgesinde “Obuhovskaya” ve “Şerlovskaya-Naklonnaya” kömür ocaklarının inşaatının yapılacağını bildirmiştir. Türk tarafı, anılan yatırımlar ile ilgili detaylı teknik bilgilerin Rus tarafınca hazırlanarak iletilmesinden sonra konuyu ilgili Türk müteşebbislerine aktaracağını belirtmiştir.

B- Sanayi Alanında İşbirliği:

Taraflar, sınırlı işbirliğinin daha da geliştirilmesinde, Rusya’daki askeri tesislerin sivil sanayiye dönüştürülmesi, demir-çelik, metalurji, otomotiv, konya ve petro kimya, iletişim, uydu haberleşmesi ve teknolojisi ile lazer teknolojisi gibi alanların önemini vurgulayarak, ileri teknolojiler konusunda ortak girişimler oluşturulması, know-how aktarımı da dahil olmak üzere, seminer, sergi ve ortak araştırma faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi hususunda anlaşmışlardır.

1. Demir Çelik Sanayi:

Taraflar, İskenderun Demir Çelik Fabrikaları'nın modernizasyonu konusundaki işbirliğinden ve bu kapsamda, sözkonusu tesisin kok fabrikalarındaki fırınların onarım işlerinin tamamlanmasından ve malzeme ve yedek parça teslimatı konularında sürdürülen işbirliğinden duydukları memnuniyeti belirtmişlerdir.

Türk tarafı, İSDEMİR'ini özelleştirme kapsamında olduğunu bildirmiş ve bu çerçevede, tesisin modernizasyonu konusundaki çalışmaların özelleştirme faaliyetine paralel olarak değerlendirileceğini ifade etmiştir.

Taraflar, bu çerçevede, ilgili kuruluşlarına yeni tesislerin inşası ve mevcutların modernizasyonu ile ilgili projeler üzerinde çalışmalara devam etmelerini tavsiye etmişlerdir.

2. Alüminyum Sanayi:

Türk Tarafı, Seydişehir Alüminyum Tesislerinin modernizasyonuna ilişkin olarak yapılan fizibilite çalışmasının incelendiğini bildirerek, yatırım kararı alınması halinde, açılacak olan uluslararası ihaleye Rus kuruluşlarının da katılmalarından memnuniyet duyacağını ifade etmiştir.

Bu çerçevede, Taraflar, ilgili kuruluşlarına alüminyum fabrikasının mevcut üretim ünitelerinin işletilmesini sağlamak için işbirliğine devam etmelerini tavsiye etmişlerdir.

3. Kimya Sanayi:

Taraflar, kimya ve petro kimya sanayi alanlarında gübre ve diğer ürünlerin üretiminde işbirliği imkanlarının değerlendirilmesi hususunda mutabık kalmışlardır.

4. Gemi İnşa Sanayi:

Taraflar, yeni gemilerin, nehir ve deniz tipi tankerlerin inşaatı, hizmeti, onarımı konuları da dahil olmak üzere gemi inşa alanında ortak projelerin hazırlanması ve gerçekleştirilmesi konularında geniş işbirliği imkanları bulunduğunu vurgulamışlardır.

Bu çerçevede, Taraflar, bu alandaki işbirliği imkanlarının belirlenmesi amacıyla karşılıklı olarak ziyaretler düzenlenmesinin yararlı olacağını ifade etmişlerdir.

5. Diğer Sanayi:

Taraflar, aşağıda yer alan sektörlerde her türlü işbirliğinin geliştirilmesi hususunda anlaşmışlardır:

- Elektrik ve elektronik sanayi,
- Gıda sanayi,
- Orman ürünleri sanayi,
- Makina sanayi,
- Tekstil ve konfeksiyon sanayi,
- Deri-kösele işleme sanayi,
- Ambalaj sanayi,
- Hafif sanayi
- Tütün ve tütün mamullerinin üretimi.

Taraflar, savunma sanayi alanında önemli işbirliği imkanları olduğunu belirterek, ilgili firma ve kuruluşları arasındaki temastarın artırılması ile bilgi teatisi yapılması ve ortak işletmelerin kurulması imkanlarının araştırılmasını kararlaştırmışlardır.

Türk tarafı, inşaat malzemeleri üretimi başta olmak üzere, Rusya Federasyonu'nda çeşitli tesislerin modernizasyonu, gıda ve hafif sanayi tesislerinin kurulması, petrol rafinerileri, şeker fabrikalarının ve diğer tesislerin modernizasyonu konularında işbirliği yapılabileceğini bildirmiştir.

Bununla ilgili olarak, Türk tarafı Rusya'nın programlarında mevcut olan fabrikaların modernizasyonu ve inşasına ilişkin sanayi projeleri listesinin iletilmesi talebinde bulunmuştur.

Rus tarafı, bu konuyu incelemeyi kabul etmiştir.

Rus tarafı, özellikle depreme dayanıklı konutların ve diğer yapıların inşası konusunda etkin işbirliğine hazır olduğunu bildirmiştir.

Taraflar, telekomünikasyon teçhizatı ve güç sistemleri üretilmesi, elektrik iletim ve dağıtım sistemlerinde otomasyon uygulama teknolojileri ve elektrik dağıtım şebekeleri tasarımı ve üretimi konularındaki işbirliğinin geliştirilmesinde her iki ülkede büyük bir potansiyel bulunduğuna işaret etmişlerdir.

Taraflar, küçük ve orta ölçekli işletmeler arasındaki işbirliğinin geliştirilmesi amacıyla, iki ülke arasında düzenli bilgi değişimi yapılmasına imkan sağlayacak bir mekanizma kurulması imkanlarının araştırılmasını kararlaştırmışlardır. Bu çerçevede, Türk KOSGEB ile Rus VIMI kuruluşları arasındaki işbirliğinin sürdürülmesini teminen ilgili kuruluşlarını desteklemek hususunda anlaşmışlardır.

Taraflar, Türk OSTİM ve Rus VIMI bünyesinde açılacak ve küçük ve orta ölçekli firmaların ürünlerinin tanıtımına imkan sağlayacak olan daimi sergilerin küçük ve orta ölçekli işletmeler arasındaki işbirliğinin geliştirilmesine önemli katkılarda bulunacağını vurgulamışlardır.

C- Müteahhlik, Müşavirlik Hizmetleri ve Yatırım İşbirliği

Taraflar, Müteahhlik ve Yatırım Ortak Çalışma Grubu'nun II. Dönem Toplantısının 2 Kasım 1999 tarihinde Moskova'da yapılmasını menmuniyetle not etmişlerdir.

Rus tarafı, son zamanlarda Türk müteahhlik hizmetleri piyasasında Rus şirketlerinin faaliyetlerinin önemli ölçüde canlanmasına rağmen bu alanda mevcut olan dengesizliğin devam ettiğini belirtmiştir.

Türk tarafı, özellikle Türkiye'de depremden etkilenen bölgelerdeki konutların inşası, sanayi, ulaştırma ve enerji sektörlerindeki projelere katılmaları için Rus firmalarını davet etmiştir.

Rus tarafı, Rusya Federasyonu'ndaki yatırım ortamının iyiye gittiğini bildirecek, Türk firmalarını Rusya Federasyonu'nda daha fazla yatırım yapmaya davet etmiştir.

Türk tarafı, Rusya Federasyonu'ndaki mah güçlükler nedeniyle hakedişlerin tahsilinde sorunlarla karşıldığını bildirmiş ve bu sorunların kısa zamanda giderilmesini talep etmiştir.

Türk tarafı, Koçubevski Şeker Fabrikası'nın yapımındaki sorunlar hakkında Rus tarafına bilgi vermişti. Taraflar, bu proje ile ilgili sorunun çözümü amacıyla en kısa zamanda görüşmelerin başlatılmasını ilgili firmalarına tavsiye etmişlerdir.

Rus tarafı, müteahhlik firmalarının alacaklarına ilişkin sorunların çözümlenmesi amacıyla, Rus işveren firma ve kuruluşları ile Türk firmaları arasında yapılacak sözleşmeler çerçevesinde, sözkonusu borçlar karşılığında mal

veya hizmet ile ödeme yapılmasını önermiştir. Türk tarafı, bu öneriyi Türk firmalarına ileteceğini belirtmiştir.

Rus tarafı, 1998 yılı Kasım ayında yapılan Mütâhhitlik ve Yatırım Çalışma Grubu'nun I. Toplantısı'nda belirtilen projelere Rus firmalarının katılımının gerçekleşmesi konusunda yardım talep etmiştir.

Rus Tarafı, Türkiye'de Kars-Tiflis, Osmaniye-Künerle, Nizip-Urfa demiryollarının inşasına, Ankara-İstanbul, Ulukule-Yenice demiryollarının modernizasyonu ile Mersin-Adana-Toprakkale demiryollarının elektrifikasyonu projelerinin inşası ile diğer ulaştırma altyapı projelerine katılmaya hazır olduğunu bildirmiştir.

Rus tarafı, Güneydoğu Anadolu Projesi'nin Türkiye'nin sosyal ve ekonomik kalkınmasındaki önemine işaret ederek, bu proje kapsamında işbirliği imkanlarının araştırılmasını istediğini Türk tarafına iletmıştır.

Bu çerçevede, Rus tarafı, yukarıda belirtilen projelerin finansmanının kısmen Türk Eximbank'ın SSCB döneminden kalan alacaklarına mahsuben yapılmasını önermiştir. Türk tarafı, bu önerileri gerekli olan sureler ve mevcut mevzuat çerçevesinde değerlendirecektir.

Taraflar, yatırım ve müteahhitlik hizmetleri alanındaki işbirliğinin geliştirilmesi amacıyla, Yatırımların Kaşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması ile Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması'nın en kısa sürede yürürlüğe konulması için Rus tarafının onay işlemlerini hızlandırması gerektiği hususunda görüş birliğine varmışlardır.

Türk tarafı, SSCB'nin dağılmasından sonra üçüncü ülkelerde kalan ve şu anda inşası durmuş olan inşaat projeleri ile ilgili Türk-Rus sözleşmelerinin tasfiye edilmesini ve sorunun çözülmesini talep etmiştir.

D. Ulaştırma:

Taraflar, iki ülke Başbakanları tarafından 9.9.1993 tarihinde imzalanan Protokol uyarınca kurulan Ortak Ulaştırma Komitesi'nin Beşinci Dönem Toplantısı'nı 20-22 Ekim 1999 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilmiş olduğunu memnuniyetle kaydetmişlerdir.

Bu çerçevede, Taraflar, ulaştırma alanındaki işbirliğinin dengeli ve karşılıklı yarar esaslı çerçevesinde geliştirilmesi amacıyla, sözkonusu Komite'nin Beşinci Dönem Toplantısı'nda aldığı kararların yerine getirilmesi konusunda ilgili kuruluşlarına her türlü desteği vermek konusunda anlaşmışlardır.

Türk tarafı, iki ülke arasında geçtiğimiz yıllarda artan ticaret hacmine dikkat çekerek, özellikle geçiş belgesi sayısının artırılması imkanlarının araştırılmasını talep etmiştir.

Taraflar, kara ulaştırması alanındaki ilişkilerin dengeli bir şekilde geliştirilmesi amacıyla Türk-Rus Ortak Ulaştırma Komitesi tarafından alınan kararlar doğrultusunda iki ülke nakliyecileri arasındaki temasların ve işbirliğinin artırılmasının yararlı olacağını vurgulamışlardır.

Taraflar, Türk limanları ile Novorossiysk-Moskova-Saint Petersburg yönünde kombine taşınacılığın geliştirilmesi konusundaki çalışmaların sürdürülmesi hususunda anlaşmışlardır.

Taraflar, iki ülke arasında yeni bir Deniz Ticaret ve Seyrüsefer Anlaşması imzalanması amacıyla iki ülke uzmanlarından oluşan bir Çalışma Grubu kurulduğunu belirtmişlerdir.

Rus tarafı, Türkiye'deki taşıma fiyatlarının Rus nakliyecilerine düşük tutulması, dontiş yuku için uzun süre beklenilmesi, yükleme ve boşaltma süresinin uzun olması ve Türkiye'deki acentalarla anlaşma prosedürünün(tasdik işleminin) uzun sürmesi gibi nedenlerin, karşılıklı taşımadan Rus nakliye firmalarının daha fazla pay almalarını engellediğini belirtmiştir.

Türk tarafı ise, taşıma fiyatlarının serbest piyasa koşullarında olduğunu ve bütün nakliyeciler için geçerli olan bu fiyat politikasına Bakanlıklarca müdahale etmenin mümkün olmadığını izah ederek, acentalık sözleşmelerinde tasdik işleminin Rus makamlarıca (Rus Ulaştırma Bakanlığı veya Ticaret ve Sanayi Odası ve daha sonra Türkiye'deki Rus Büyükelçiliği tarafından onay işlemlerini) yapılması halinde de kabul edilebileceğini beyan etmiştir. Aynı kurallar Türk tarafı için de geçerlidir.

III. DİĞER İŞBİRLİĞİ ALANLARI

A. Sağlık:

Taraflar, iki ülke arasında 19.7.1994 tarihinde imzalanmış olan Sağlık Alanında İşbirliği Anlaşması çerçevesinde, bu alandaki işbirliğinin daha etkin bir hale getirilmesi gerektiği konusunda mutabakata varmışlardır.

Bu çerçevede, Taraflar, sağlık sistemlerinin yönetimi, bulaşıcı hastalıkların kontrolü, ortak tıbbi ilaç ve teçhizat üretimi ve ticareti, sağlık kuruluşlarının tıbbi donanımı, zorunlu sağlık sigortası, ilk yardım organizasyonu, kalp-damar hastalıkları, anne ve çocuk sağlığı, aile planlaması, psikoloji, tüberküloz gibi alanlarda iki ülkenin ilgili sağlık kuruluşları arasındaki temasların tesis edilmesi ve artırılması imkanlarının araştırılması konusunda anlaşmışlardır. Taraflar, yüksek teknolojilerin kullanılması konusundaki işbirliğini geliştirmeye hazır olduklarını ifade etmişlerdir.

Taraflar, tıbbi teçhizat ve ilaç üretimi ve teknolojisi konusunda bilgi teatisi için ortak seminer, kongre ve fuarlar düzenlenmesi ve bilgi ve uzman teatisi yapılması hususunda anlaşmışlardır.

B. Turizm:

Taraflar, turizm alanında önemli bir işbirliği potansiyeli olduğunu vurgulayarak, bu alandaki imkanların değerlendirilmesi amacıyla 24.3.1995 tarihli Turizm Alanında İşbirliği Anlaşması'nın 9. Maddesi uyarınca kurulması kararlaştırılan Ortak Turizm Komisyonu'nun Birinci Dönem Toplantısı'nın en kısa sürede gerçekleştirilmesi yönünde ilgili makamların teşvik etmek hususunda görüş birliğine varmışlardır.

Taraflar, iki ülke arasında termal, tedavi, spor, dağ ve diğer turizm alanlarında turizm tesisleri ile ilgili ortak tanıtım faaliyetleri yapılması ve ortak turlar düzenlenmesi imkanlarını araştıracaklardır. Ayrıca, Taraflar, ilgili firma ve kuruluşlarını iki ülkede ortak yatırımlara yönmeleri konusunda teşvik etmek hususunda anlaşmışlardır.

Taraflar, özellikle Karadeniz bölgesinde çağdaş turistik tesislerin kurulması, işletilmesi alanlarında ortak yatırım yapılması amacıyla bolgelerarası işbirliğinin geliştirilmesini kararlaştırmışlardır.

C. Bilimsel ve Teknik İşbirliği:

Taraflar, bilimsel ve teknik işbirliğinin ticari ve ekonomik ilişkilerdeki önemini gözönüne alarak kurulmuş olan "Bilimsel ve Teknik İşbirliği Ortak Komisyonu"nun Üçüncü Dönem Toplantısı'nın 27-28 Mayıs 1998 tarihlerinde Ankara'da yapılmış olduğunu belirtmişler ve bu Toplantıda ilgili kuruluşları tarafından alınan kararların hayata geçirilmesi gerektiği konusunda mutabakata varmışlardır.

Bu çerçevede, Taraflar, iki ülke ilgili kuruluşları ve üniversiteleri arasında sürdürülen işbirliğini memnuniyetle not etmişlerdir.

Taraflar, iki ülke ilgili bilim ve araştırma kuruluşları tarafından başlatılan araştırma projelerinin yürütülmesi için zorunlu olan mali desteği sağlamak konusunda gerekli tedbirleri almayı kararlaştırmışlardır.

Taraflar, iki ülke üniversiteleri tarafından yürütülen çeşitli projelerin başarıyla sürdürülmesi için ilgili kuruluşlarını desteklemek hususunda anlaşmışlardır.

Taraflar, ayrıca, Bilim ve Teknoloji Çalışma Grubu'nun II. Dönem Toplantısı'nda kararlaştırıldığı üzere, Rus teknolojisinin pazarlanması konusunda girişimlerde bulunmak üzere bir konsorsiyum kurulması hususunun iki ülke özel sektör temsilcilerinin dikkatine getirilmesi amacıyla gerekli girişimlerde bulunmayı kararlaştırmışlardır.

Taraflar, tıp alanında iki ülkedeki ilgili kuruluşları, araştırma merkezleri ve üniversiteleri arasında işbirliği imkanlarını araştıracaklardır.

Taraflar, 2000 yılında Türkiye'de "Yüksek Rus-Teknolojileri" isimli ihtisas fuarı ve seminerinin yapılması imkanını araştıracaklardır.

D. Doğal Afetler

Taraflar, doğal afetlerin önlenmesi ve ortadan kaldırılması alanında işbirliğinin önemine işaret etmişlerdir.

Bu çerçevede, Rus tarafı, özellikle aşağıdaki alanlarda işbirliği yapılmasını önermiştir: